Jani Kemppainen 4.11.2016

Ympäristöministeriö
kirjaamo@ym.fi

Lausunto luonnoksista ympäristöministeriön asetuksiksi ja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi (YM036:00/2016)

Rakennusteollisuus RT ry (jäljempänä RT) haluaa kiittää mahdollisuudesta lausua esityksistä.

Yleistä

RT kiittää lainvalmistelun läpinäkyvää tapaa. Ympäristöministeriön koordinoima ohjausryhmän ja seurantaryhmän osallistuminen valmistelutyöhön on luonut hyvät keskusteluyhteydet osapuolten välille ja prosessi on tuonut varmasti paljon hyvää ajatellen asetusten valmistelun tarkkuutta ja lopputuloksena saavutettavaa hyvää lainsäädäntöä.

Asetusten arviointia ja lausunnon antamista on kuitenkin hankaloittanut perustelumuistion puuttuminen energiatehokkuutta ja sisäilmastoa koskevien asetusten osalta. Nyt osa RT:n lausunnosta jää arvailujen varaan, koska perusteluja asetuksen sisällölle ei ole. Toki osa asetuksen sisällöstä on muuttumaton suhteessa aiempaan lainsäädäntöön, mutta muutoksien osalta perustelut olisivat olleet tärkeä tiedonlähde. Tästä johtuen RT lausunnossaan ottaa useammassa kohdassa kantaa perustelujen puuttumiseen.

Kokonaisuudessaan prosessi on RT:n näkemyksen mukaan ollut kuitenkin toimiva aina FIn-ZEB-hankkeesta lähtien. RT pitää erittäin hyvänä sitä, että hankkeen tavoitteet rakennusten energiatehokkuuden parantamisesta kustannusoptimaalisesti on otettu hyvin huomioon.

Luonnos ympäristöministeriön asetukseksi uuden rakennuksen energiatehokkuudesta

4§ Laskennallisen energiatehokkuuden vertailuluvun vaatimustasot käyttötarkoitusluokittain

Kuten johdannossa todettiin, nyt käynnissä oleva määräystyö perustuu hyvin pitkälti FIn-ZEB-hankkeen tuloksiin ja johtopäätöksiin. Yhtenä kantavana ajatuksena oli energiatehokkuustoimenpiteiden kustannusoptimaalisuus: suoritetaan ne toimenpiteet, jotka maksavat itsensä takaisin asuinrakennusten osalta 30 vuodessa ja muiden rakennustyyppien osalta 20 vuodessa.

Viime keväänä lausunnolla ollutta asetusehdotusta on päivitetty hyvään suuntaan; nyt esitetyt E-lukujen raja-arvot ovat realistisia ja saavutettavissa rakentamalla huolellisesti hyvistä rakennustuotteista. Vesitaito Oy:n tekemien laskelmien mukaan kiristystä nykymääräyksiin

Rakennusteollisuus RT ry Y-tunnus 0215303-5 puh. 09 12991 faksi 09 628 264
etunimi.sukunimi@rakennusteollisuus.fi www.rakennusteollisuus.fi PL 381 (Unioninkatu 14) 00131 Helsinki

tulee 3-21% riippuen käyttötarkoitusluokasta. Tämä myös mahdollistaa asetuksen suhteellisen nopean voimaantulon.

RT katsoo, että hirsirakentamista terminä ja sille aiemmissa määräyksissä myönnettyjä energiatehokkuuteen liittyviä helpotuksia ei tule laajentaa koskemaan muita yksiaineisia rakenteita kuten massiivisia CLT-levyjä, joiden käytöstä yksiaineisena rakenteena ei ole mitään käyttökokemusta. Lisäksi tässä tapauksessa termi ”massiivi” vääristää kilpailua jopa muun tyyppiset puurakenteet huomioiden (”pitkästä tavarasta” tehdyt rakenteet, elementtirakenteet, moduulirakenteet). Hirsirakentamiselle jo aiemmin myönnetyt helpotukset mm. pientalorakentamisessa ovat johtaneet epäterveeseen ja todennäköisesti kilpailulainsäädännön vastaiseen kilpailuun; tämä näkyy käytännössä markkinaosuuksien muutoksina. RT toteaa samalla, että em. helpotuksia ei ole mitenkään perusteltu.

RT esittää, että lause ”Massiivipuurakennuksessa voidaan edellä 1 momentissa esitetyt E-luvun raja-arvot ylittää käyttötarkoitusluokan 1 a-c rakennuksessa 15 prosenttia ja muussa käyttötarkoitusluokan 1d-8 rakennuksessa 10 prosenttia” poistetaan. Samoin RT esittää poistettavaksi myös suurempia ulkoseinien U-arvoja massiivipuurakenteille (ks. kohta 24 § Rakennuksen vaipan lämpöhäviö).

Loma-asumiseen suunnitellut pientalot on nyt jaettu kahteen luokkaan; enintään ja vähintään neljä kuukautta käytettäviksi tarkoitettuihin osiin. Vähintään neljä kuukautta käytettävät ovat vapautettuja E-lukuvaatimuksista. Lisäksi ne saavat huomatavia helpotuksia lämpöhäviölaskelmiin rakennuksen vaipan osalta. Enintään neljä kuukautta käytettäviä loma-asuntoja eivät koske mitkään asetukset; näin ollen niistä voi tehdä rakenteiltaan ja järjestelmiltään millaisia tahansa.

Normienpurku on sinällään kannatettavaa, mutta nyt rakennusvalvonnalle jää tulkinnanvaraisuudesta johtuen epämääräinen vastuu loma-asunnon käyttöaikaa määritettäessä. Pahimmillaan nämä neljä kuukautta voivat osua vuoden ensimmäiseen kolmannekseen eli käytännössä ajankohtaan, jolloin rakennusta jouduttaisiin lämmittämään sähköllä. Nykymääräyksissä loma-asuntojen jako tapahtuu lämmitysjärjestelmän tarpeella; tämä olisi RT:n mielestä paremmin perusteltavissa edelleen.

6§ Rakennuksen laskennallinen ostoenergiankulutus

RT pitää nyt ehdotettua rajausta ostoenergiankulutuksen laskennalle hyvänä. Nyt rakennuksesta pyritään tekemään energiatehokas, ei energian tuottaja. Jos energian tuottaminen ja myyminen energiaoperaattorille on kannattavaa, se toteutuu ilman säädöksiäkin.

10§ Sisäilmasto

Pykälässä mainitaan, että ”Tarpeenmukaisella ilmanvaihdolla varustetussa rakennuksen tilassa, mitä ohjataan läsnäoloon tai olosuhdemittaukseen perustuvalla rakennusautomaatiojärjestelmällä, voidaan käyttää 20 prosenttia pienempää ulkoilmavirran arvoa.”

RT on saanut käyttöönsä esimerkkilaskelmia, joiden perusteella olosuhdemittaukseen perustuvalla rakennusautomaatiolla on mahdollisuus päästä jopa 20 prosenttia pienempiin ulkoilmavirran määriin.

RT ehdottaa, että yo. lause korvataan seuraavalla: ” Tarpeenmukaisella ilmanvaihdolla varustetussa rakennuksen tilassa, mitä ohjataan läsnäoloon perustuvalla rakennusautomaatiojärjestelmällä, voidaan käyttää 20 prosenttia pienempää ulkoilmavirran arvoa. Mikäli rakennusautomaatiojärjestelmän ohjaus perustuu olosuhdemittaukseen, voidaan käyttää 30 prosenttia pienempää ulkoilmavirran arvoa.”

12§ Lämmin käyttövesi

Rakennusten energiatehokkuuden parantuessa lämpimän käyttöveden osuus rakennuksen kokonaisenergian kulutuksesta on noussut merkittävästi. Pykälässä 12 annetaan taulukkomuodossa käyttötarkoitusluokittain lämmitysenergian nettotarve lämpimälle käyttövedelle. Nettotarve perustuu lämpimän käyttöveden ominaiskulutukseen, jolle on annettu arvot samaisessa taulukossa. Käyttövesiverkoston varustaminen vakiopaineventtiilillä on hyvä toimintatapa ja se on jo yleistynyt laajalti. Hyvillä suunnitteluratkaisuilla voidaan lämpimän käyttöveden kulutusta kuitenkin alentaa entisestään, joka tulisi voida ottaa huomioon rakennuksen E-lukua laskettaessa. RT esittää, että 12 §:ään lisätään seuraava teksti:

> *”Energiankulutuksen laskennassa voidaan käyttää edellä mainittua pienempää lämpimän käyttöveden lämmitysenergian nettotarpeen arvoa, mikäli tämä voidaan perustella erillisselvityksellä osana energialaskennan lähtötietoja.*”

23§ Rakennuksen lämpöhäviön määrittäminen

Yllä (4 §) annetuin perustein RT esittää poistettavaksi massiivipuurakenteille muita seinärakenteita suuremman ulkoseinien U-arvon määrittävän kohdan b) kaikista kolmesta vertailuarvotaulukosta.

a) seinä 0,17 W/(m2 K);
~~*b) massiivipuuseinä, jonka keskimääräinen paksuus on vähintään 180 mm 0,40 W/(m2 K);*~~

4 § yhteydessä oleva maininta alle neljä kuukautta käytettävien loma-asuntojen määräysvapaudesta pätee tähänkin kohtaan, aikaisempi määritelmä lämmitysjärjestelmäriippuvuudesta oli mielestämme parempi.

33§ Rakenteellinen energiatehokkuus

Pykälän perusteella voidaan poiketa 4 §:ssä asetettujen energiatehokkuusvaatimuksen osoittamisesta käyttämällä pykälässä mainittuja U-arvojen vertailuarvoja asuinrakennuksen vaipparakenteissa. RT katsoo, että pykälä on hyvä mahdollisuus rakennuttajille erottautua kilpailijoista hyvin energiatehokkailla ratkaisuilla.

35§ Voimaantulo

RT katsoo, että ehdotetussa muodossaan asetus voi astua voimaan vuoden 2018 alusta. Tarvittavat rakenteet ja tekniset ratkaisut ovat turvallisiksi, toimiviksi ja hyväksi koettuja nykypäivän rakentamistapoja ja -käytäntöjä, joiden pohjalta on helppo lähteä kehittämään omia, uusia, kilpailukykyisiä ja energiatehokkaampia T&K-ratkaisuja tai kokonaisuuksia.

Luonnos ympäristöministeriön asetukseksi uuden rakennuksen sisäilmastosta ja ilmanvaihdosta

9§ Ulkoilmavirrat

Suunnittelussa käytettävä asukastiheys on jäänyt pykälässä mainitsematta. RT ehdottaa, että energiatehokkuusasetuksen 11§ taulukko koskien henkilötiheyksiä liitetään tähän pykälään, koska suunnittelija ei välttämättä osaa etsiä taulukkoa toisesta asetuksesta.

10§ Ilmavirtojen ohjaus

Ilmavirtojen tehostaminen ja pienentäminen käyttäjän toimesta vaatinee ilmamääräsäätimet, mikä nostaa rakentamisen kustannuksia, liesikuputehostuksella saadaan vain tehostusta aikaiseksi. Tästä voisi olla asetuksessa tarkempi kirjaus.

RT pitää hyvänä, että muun kuin asuinrakennuksen käyttöajan ulkopuolinen ilmanvaihto on jatkossa käytännössä hoidettava pääilmanvaihtokoneella aikaisemman erillispoistojen käytön sijaan. Tällä varmistetaan ilmanvaihdon tasapainoisuus ja ilmanvaihtokanaviston puhtaus. Samalla vähennetään huomattavasti rakennusten homehtumisriskiä.

27§ Ilmavirrat ja ominaissähköteho

Pykälässä mainitaan kolme hyväksyttävää mittauspoikkeamaa suunnitelluista arvoista. Tämä jättää kuitenkin vielä epäselväksi sen, mitä täytyy mitata. Mittauspoikkeamat huoneistoille ovat pienemmät kuin huoneille, joten RT katsoo huoneistokohtaisen mittauksen olevan riittävän. RT ehdottaa, että pykälään lisätään seuraava lause: ”Mikäli huoneistokohtainen ilmavirtojen mittaus suoritetaan hyväksytysti, ei huonekohtaista mittausta ole pakko suorittaa.”

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi rakennuksissa käytettävien energiamuotojen kertoimien lukuarvoista

RT:llä ei ole tähän asetusluonnokseen kommentoitavaa.

RT pitää nyt lausunnolla olevaa esitystä pääosin hyvänä ja laajapohjaiseen yhteistyöhön pohjautuvaa läpinäkyvää toimintatapaa asetusten laatimiseksi kannatettavana.

Tämä lausuntokirje on toimitettu sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo@ym.fi

Rakennusteollisuus RT ry

Tarmo Pipatti
toimitusjohtaja